

MARTIN HŮRKA, Stavební aktivity pražských měšťanů na jejich venkovských statcích ve středověku

M. Hůrka si pro svou diplomovou práci zvolil závažné, nikoliv však jednoduché téma. Soustředil se na jeden z významných a ne zcela probádaných společensko hospodářských znaků podnikatelských aktivit špiček pražských měšťanů, na jejich stavební činnost mimo hlavní město ve 13.- 15. století. Navázal na stávající studie, věnované dané problematice a pokusil se o celistvější pohled na stavební aktivitu pražských měšťanů v oblasti východně od Prahy, kde se nacházela valná část jejich venkovských statků. Obtíže zpracování tématu spočívají v nezbytné konfrontaci hmotných památek s písemnými doklady, přičemž obě skupiny pramenů jsou pro středověk značné torzální. Diplomant v tomto směru využil relevantní edice pramenů, stejně jako výsledky stavebně historických průzkumů a archeologických i uměnovědných výzkumů. Výklad opřel především o literaturu zaměřenou na region, na otázky pojetí patriciátu a měšťanských elit a na stavebně historickou problematiku vázanou na dané téma.

M. Hůrka se sice soustředil především na měšťanská venkovská opevněná sídla (tvrze), ale záslužně se dotkl i patronátních práv jednotlivých rodin ke kostelům a do svého pojednání se snažil začlenit též podíl měšťanů na výstavbě církevních objektů.

Práce je – kromě úvodu a závěru – členěna do sedmnácti ne zcela vyvážených kapitol. Vhodnější by patrně bylo práci jasněji strukturovat (3 celky?). Víceméně „vytrženě“ působí krátké kapitoly 11. a 12., jež tvoří jakési „mezishrnutí“ předchozích kapitol. Otázkou zůstává i řazení badatelských výsledků, zda by nebylo vhodnější začít obecnými faktory, jež vyvolaly sledovanou stavební aktivitu v určitém čase a prostoru (kap. 13, 14, 15 – vymezení regionu je již v kap. 3.1.) a teprve následně se zabývat konkrétními stavbami. Odstranil by se tak - mimo jiné – i nežádoucí předěl mezi pojednáním o tvrzích a o kostelech. Trochu schematicky vyznívá kapitola věnovaná stavební činnosti měšťanů na území Prahy (kap. 2). Autor zjevně spoléhal na čtenářovu znalost stávající literatury, již nechtěl opakovat, stejně jako rezignoval na pokus o stanovení celkové pozemkové držby pražských měšťanů ve vymezeném regionu s odkazem na práce V.V. Tomka a J. Mezníka. Příliš solitérně působí i 4. kapitola (s. 29-33) věnovaná víceméně charakteristice tvrzí. Náležitě zdůvodněno není ani předsunutí 5. kapitoly *Nejvýznamnější venkovská sídla osob s měšťanskými kořeny* před kapitolu *Počátky staveb sídel měšťanů na venkově spojené s lokací*.

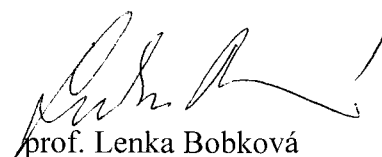
Jednotlivým stavbám, jejich stavebníkům, významu a charakteru se M. Hůrka věnoval podrobně a pečlivě. Souhrnný pohled na vývoj stavebních aktivit pražských měšťanů na vymezeném území je přínosný a otvírá další badatelské možnosti. Jen je poněkud nepochopitelné, proč svůj výklad nedoložil obrazovým materiálem (současný stav, veduty, půdorysy apod.), který má v tomto případě nezbytnou dokumentační funkci. Dobře zpracované jsou např. Roztoky, včetně vazeb k Mühlhausenu v Baden-Württembersku (chybí odkaz na knihu J. Fajt (ed.), Karel IV. Císař z Boží milosti, Praha 2007). Poněkud schematické je vysvětlení existence kaplí na významných hradních objektech (s. 46). Za pozornost stojí i informace o výmalbě kostelů, jež je na několika místech dodnes částečně zachovaná (Petrovice, Průhonice). I když vyvozovat stáří malby podle věku zobrazených dětí je poněkud ošidné (s. 107), protože smyslem vyobrazení byla většinou pouze snaha naznačit rozdíl mezi rodiči a dětmi, nikoliv však konkrétní věk.

Je škoda, že text je na mnoha místech stylisticky dost problematický (dlouhá souvětí, kupení vztažných vět, opakování slov, apod.). Neobratnost ve vyjadřování vede k nepřesnostem a někdy i k menší srozumitelnosti. V textu jsou též gramatické chyby. Z drobných nepřesností např. Pešl Nymburský těžko mohl *nakazovat* sloužit mše za svou ženu (s. 104), problematické je srovnávání městských rent a feudální renty (s. 115).

Práci doplňují čtyři schematické mapky lokalit, na jejichž katastru se nachází nebo nacházela tvrze patřící pražským měšťanům ve sledovaném období.

Přes uvedené připomínky práce splňuje kriteria kladená na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě.

Praha 11. května 2009

prof. Lenka Bobková
ÚČD FF UK